

Handledning av examensarbeten ur ett företags- perspektiv

Författare:
Caroline Stejmar & Carl Moser

Guiden riktar sig till företag
och organisationer som leder
examensarbeten inom högre utbildning

Handledning av examensarbeten ur ett företagsperspektiv

Detta är en guide för företag och organisationer i att handleda examensarbeten inom högre utbildning. Avsikten med guiden är att öka förståelsen och förenkla för industrirepresentanter och doktorander att handleda examensarbeten, med målet att få fler att tänka sig att handleda. Guiden är riktad till såväl erfarna handledare och till de personer som vill testa på att handleda. Vissa delar i guiden kommer därför kännas självklara för några av er, medan andra delar av guiden kan ge ny kunskap och perspektiv i rollen som handledare. Vi hoppas att den här guiden ska vara ett stöd genom att besvara vanliga frågor och skapa klarhet i rollen som handledare av examensarbeten!

Att handleda en student i sitt examensarbete beskrivs av erfarna handledare som väldigt givande. Rollen som handledare leder till personlig utveckling och examensarbeten stärker samarbetet mellan företaget och akademin. Ni får tillgång till den senaste forskningen genom att studenten får tillämpa teoretisk kunskap på reella problem. Universitetet får tillgång till värdefull industriell kunskap och insikter genom dig som företagshandledare och den problemställning examensarbetet är uppbyggt på. Många studenter ser examensarbetet som den mest intressanta och givande delen av utbildningen.

Vi vill rikta ett stort tack till de cirka 50 personer som varit med och delat med sig av sina erfarenheter kring examensarbeten, både från näringslivet och akademin.

Del av ett projekt inom BioInnovation

Handledningsguiden har tagits fram inom ramarna för projektet *Kompetensförsörjning genom ökat antal examensarbeten inom resurssmart industri*. Det övergripande målet för projektet är att skapa attraktion för skog-, kemi- och textilindustrin hos studenter genom att öka antalet examensarbeten. Projektet är ett komplement till företagsforskarskolan *Resurssmarta processer* samt stödprojektet *Stärkta förutsättningar* för utbildningar på masternivå.

Innehållsförteckning

1 Introduktion till examensarbeten

- Vad är ett examensarbete?
- Fördelarna för dig och ditt företag
- Rätt förutsättningar
- Hur mycket tid behövs?

2 Årshjul

3 Rollen som handledare

- Vikten av ett delat och visat intresse
- Tillgänglighet
- Anpassning och lyhördhet
- Feedback
- Avstämningar

4 Kontakt med högskolor och universitet

- Förväntningar och ansvarsfördelning
- Sekretess
- Kommunikation med universitet/högskola

5 Olika vägar till examensarbetet

- Företaget tar fram förslag
- Spontanansökan med specifik idé
- Spontanansökan med vag idé

4

5

6

7

8

9

11

13

14

15

16

17

18

21

22

23

6 Identifiera idéer

7 Välja och formulera förslag

- Ta fram frågeställningar
- Vetenskaplig höjd
- Avgränsning och omfattning
- Formulering av beskrivning

8 Hitta student

- Rätt tidpunkt
- Immaterialrätt
- Ersättning
- Så når du ut till studenter
 - Kontaktperson på universitet/högskola*
 - Exjobbportal via universitetet/högskola*
 - Företagets hemsida*
 - Sociala medier*
 - Exjobbsmässor*
 - Workshop, event eller tävlingar*
- Handled studenter trots långa avstånd

På plats

Delvis eller helt på distans

24

28

30

31

32

34

35

36

37

9 Förberedelser

- ✓ Checklista 1: Förberedelse innan student kommer
- ✓ Checklista 2: Uppstart och första möten med student och akademisk handledare

10 Introduktion

- ✓ Checklista 3: Första dagen/veckan

11 Genomförande

- ✓ Checklista 4: Genomförande
- Ungefärlig tidsplan (30 hp, 20 veckor)

12 Presentation, utvärdering och fortsatt kontakt

- Presentation
- Utvärdering
- Fortsatt kontakt med student

13 Referenser & bilagor

39

40

41

42

44

45

46

47

49

50

51

52

Klicka på en rubrik för att komma direkt till sidan

Introduktion till *examensarbeten*

Vad är ett examensarbete?

Ett examensarbete är ett självständigt arbete som görs i slutet av studierna där studenten, med stöd av handledare, planerar, genomför, dokumenterar och redovisar ett arbete grundat i den senaste forskningen. Examensarbetet utförs inom en specifik kurs på utbildningsprogrammet på universitetet/högskolan. Många studenter skriver sitt examensarbete tillsammans med ett företag eller en organisation, vilket möjliggör att studenten också kan få en bild av hur och var studenten vill jobba i framtiden. Studenten kan genomföra examensarbetet på plats på företaget, på distans, på universitetet eller en kombination av dessa. Ett examensarbete genomförs ibland av två studenter och då ökar projektets omfattning.

Examensarbetets upplägg och innehåll varierar mellan universitet/högskola samt mellan och inom olika utbildningsprogram, men utgörs i grunden av att studenten systematiskt genom vetenskapliga metoder utför någon typ av utrednings-, analys- eller utvecklingsarbete. Studenten har i regel två handledare, en akademisk handledare från universitetet/högskolan och en företagshandledare, vilka under hela projektet ger kontinuerligt stöd i olika former. Innan projektet startas måste projektbeskrivningen godkännas av den akademiska handledaren. Projektet resulterar i en rapport/upsats som ska godkännas av en examinator. Ett examensarbete syftar till en fördjupning av utbildningen och inte en breddning.

Det finns olika omfattningar och typer av examensarbeten och nedan finner du tre exempel:

Masternivå – Innefattar en hel termins studier (30hp, 20 veckor) och genomförs i slutet av det femte året på exempelvis ett civilingenjörsprogram. Beroende på program kan studenterna ofta välja om de vill skriva enskilt eller i par samt om de vill skriva i samarbete med ett företag, vilket de flesta vill. Examensarbeten på masternivå (också kallat exjobb eller masteruppstats) är teoretiskt avancerade och går in på djupet av ett ämne.

Högskoleingenjörsnivå – Innefattar en halv termins studier (15hp, 10 veckor) och genomförs i slutet på treåriga högskoleingenjörsprogram. Högskoleingenjörsstudenter vill oftast gärna skriva examensarbetet (också kallat hing-exjobb) tillsammans med ett företag, antingen enskilt eller i par. Examensarbeten på högskoleingenjörsnivå är mer hands-on och studenterna är ofta vana vid praktiskt arbete.

Kandidatnivå – Innefattar en halv termins studier (15hp, 10 veckor) och genomförs i slutet av det tredje året på exempelvis ett civilingenjörsprogram. På vissa program och lärosäten kan arbetet göras i samarbete med ett företag, men ibland sker arbetet enbart på någon av lärosätets forskande institutioner. Kandidatarbetet skrivs oftast i par eller gruppvis.

Fördelarna för dig och ditt företag

Lösa problem, testa en idé eller fördjupning av ett utforskat område. Studenten är en resurs som med 100 % fokus kan genomföra ett mindre projekt som annars kanske aldrig hade blivit av. Ni får en unik möjlighet att testa en idé/hypotes innan en större investering görs.

Nya idéer och ny kunskap. Examensarbetet bygger på ny uppdaterad forskningsbaserad kunskap och kan på så sätt ge kunskap om nya teknologier och nya synvinklar på problem och bidra till nytänkande och inspiration inom företaget. En förhållandevis enkel form av samarbete med akademi.

Rekrytering. Under examensarbetet får ni lära känna varandra och därför kan examensarbeten ses som en testanställning. För många företag är examensarbeten en av de främsta metoderna för kompetensförsörjning inom högre utbildning. Även om ni inte har budget för att anställa studenten så skapar ni en kontakt ni senare kan ha nytta av.

Varumärke och attraktion. Om studenten är nöjd med sin tid hos er, får ditt företag gott rykte på universitetet. Studenter pratar med andra studenter om var de gör sitt examensarbete och vilken upplevelse de fick av företaget.

Utvecklar dig som ledare och kollega. Det är otroligt lärorikt att handleda en student, de kommer med nya idéer och tankesätt. Har du inget personalansvar är detta en fantastisk möjlighet att testa på att leda någon annan i ett projekt.

”

Om man aldrig arbetat med examensarbeten, vilka är dina tips?

- Det är lättare än vad man tror
- Allt går att lösa tillsammans med studenten
- Man bara behöver bara en idé för att komma igång
- Börja med 1–2 exjobb, öka på sikt
- Våga testa!

Svar från en Employer Branding Specialist, med ansvar för den centrala processen kring examensarbeten i ett stort bolag.

”

Foto: Torbjörn Bergkvist, Skogsindustrierna

Rätt förutsättningar

Både utifrån att studenten ska få en spännande och utvecklande tid hos er och att resultatet av examensarbetet gör nytta för företaget är det viktigt att du får rätt förutsättningar att handleda studenten. Det är viktigt att du inte känner dig ensam i ditt handledarskap och att du har någon att bolla med både internt och på universitetet/högskolan. Det ska kännas kul att handleda en student!

Den här guiden är enbart en kompletterande del i hur man kan arbeta mer strategiskt och målinriktat med examensarbeten. Du har en avgörande roll som handledare, men ansvaret för det generella arbetet kring examensarbeten ska fördelas och prioriteras högre upp i organisationen. Examensarbetet är en del av en utbildning och både företaget och universitetet/högskolan behöver tillsammans se till att studenten får det stöd och den handledning som behövs.

Framgångsfaktorer som gör examensarbetet till en positiv upplevelse för både dig och studenten:

- Du känner ett intresse och engagemang för de frågeställningar examensarbetet bygger på
- Det är tydligt från ledningen att du får avvara tillräckligt med tid till att stötta studenten, speciellt i början av projektet
- Dina kollegor är medvetna om att en exjobbare kommer och känner ett delat ansvar i att välkomna studenten och bidra med tid och kunskap
- Du och din arbetsgrupp hjälps åt när idéer för exjobbsförslag ska tas fram
- Du får hjälp av lämplig person/avdelning på företaget med att hitta rätt student
- Du har någon inom företaget som du kan diskutera med när frågor dyker upp

”För att spara på resurser har vi tagit det strategiska beslutet att nästan alltid ha två studenter som skriver examensarbete samtidigt, antingen tillsammans eller inom samma område. Då har studenterna någon utöver handledaren att bolla med, vilket gör att de blir mer självgående. Om de ska skriva tillsammans vill vi att de också sökt tillsammans, så att vi vet att de känner varandra och kan samarbeta.”

Linjechef med 35 års erfarenhet av att handleda examensarbeten

Hur mycket tid behövs?

Räkna med att lägga mellan 40–120 timmar totalt under 20 veckor. Tidsåtgången varierar beroende på både student och typen av projekt. Labbprojekt inom kemi är till exempel mer resurskrävande, medan andra examensarbeten kräver betydligt mindre tid. En student som genomför ett examensarbete på 30 hp förväntas lägga ungefär 800 timmar under en period på 20 veckor. Räkna med att i förväg avsätta cirka 4 timmar i snitt per vecka för handledning, där de första veckorna av examensarbetet kräver mer tid. Det behöver vara tydligt från ledningen i företaget att handledning av examensarbeten ingår i ordinarie arbetsuppgifter och uppfattas som lika viktigt för företaget som andra arbetsuppgifter.

Oavsett hur erfaren du är så tar det tid att handleda en student, men många delar av handledningen går att effektivisera utan att studentens upplevelse blir sämre. I avsnitten förberedelse, introduktion och genomförande finns checklistor som kan hjälpa dig att strukturera upp arbetet. Några övergripande tips är att:

- Skapa examensarbeten som gör att studenten blir en naturlig del i era projekt
- Tydliggör mål och syfte samt ta fram en genomförbar plan
- Ha gärna två examensarbetare parallellt, så kan de stötta och lära av varandra
- Introducera studenten väl och presentera den för nyckelpersoner som kan vara till hjälp
- Tydliggör för studenten att avstämningsmöten ska vara strukturerade och effektiva

Arshjul

Årshjul

En av de mest avgörande faktorerna för att lyckas med arbetet med examensarbeten är att: vara ute i god tid! I årshjulet till höger ser du en övergripande bild av när de olika momenten i processen med att arbeta med examensarbeten sker utifrån ett företagssperspektiv. Årshjulet avser examensarbeten på **30 hp (20 veckor)** som sker under **vårtermin**. Majoriteten av alla studenter genomför sitt examensarbete på vårterminen som börjar direkt efter årsskiftet. Detta innebär att intresset för att söka examensarbeten är som högst under september, oktober och november året innan.

Tidplanen varierar något mellan universitet/högskolor och olika utbildningsinriktningar. Stäm därför av med kontaktperson på universitet/högskola. Examensarbeten görs också under hösttermin, men inte av lika många studenter. Examensarbeten och kandidatarbeten på 15 hp (10 veckor) görs vanligtvis på våren, antingen direkt efter årsskiftet eller med start i april.

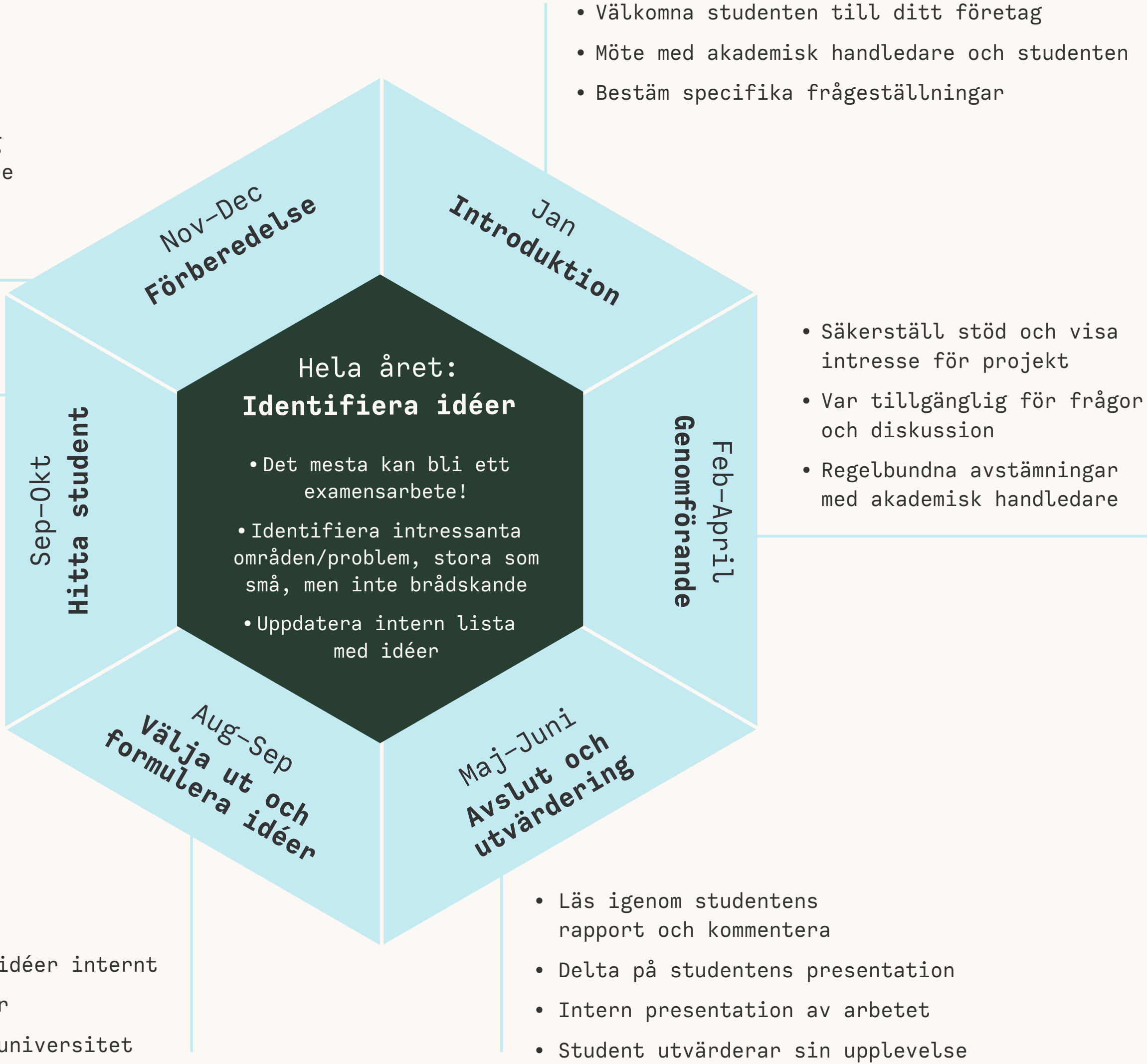
- Intervjua sökande studenter
- Diskutera förväntningar och upplägg med student och akademisk handledare
- Informera internt att en examensarbetare kommer

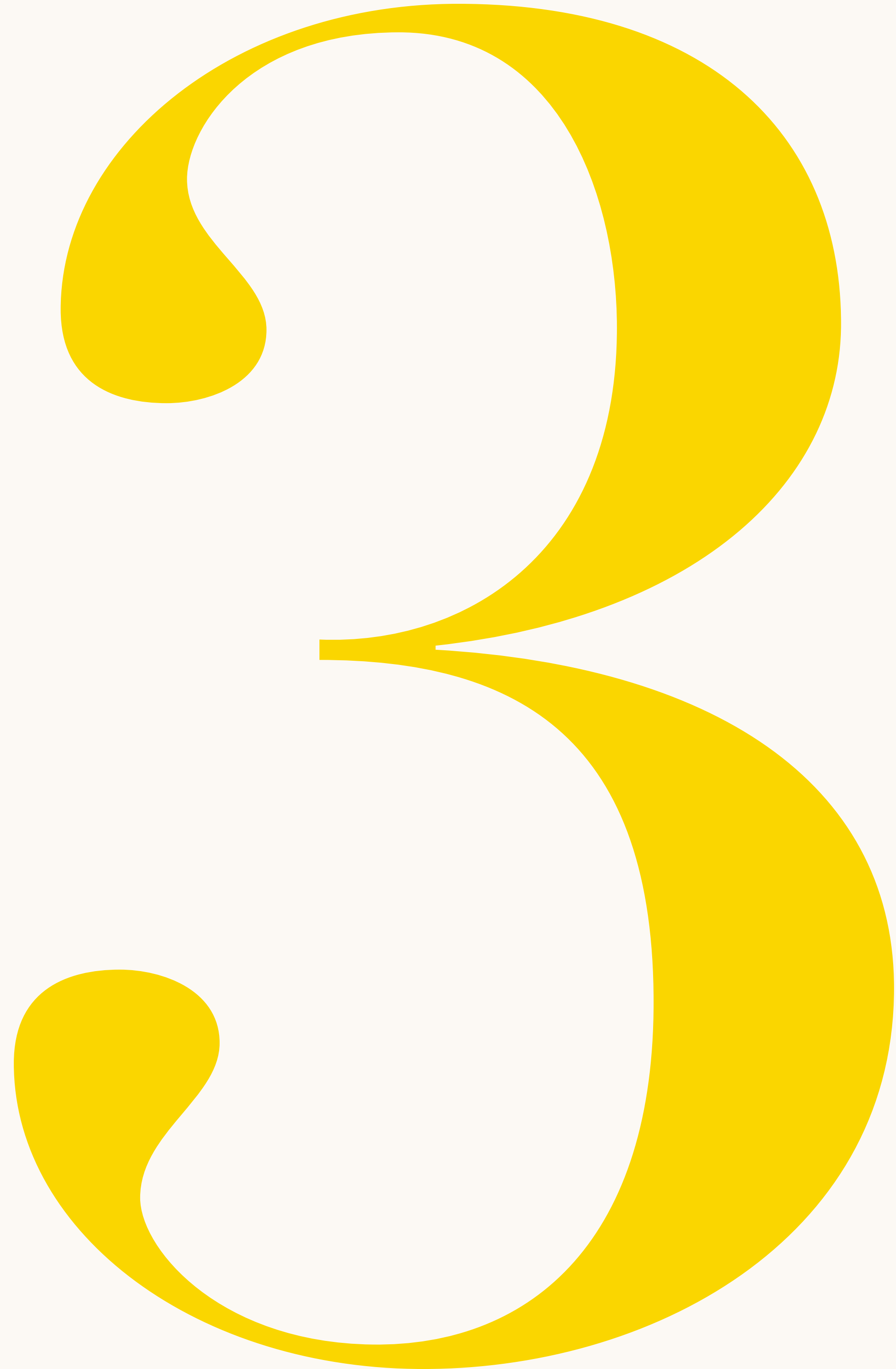
- Sprid förslag på examensarbeten genom exjobbportaler* och/eller genom kollegor som deltar i olika studentevent
- Be kontaktpersoner på högskola/universitet sprida bland sina studenter**

- Diskutera och välj ut idéer internt
- Formulera beskrivningar
- Stäm av med högskolor/universitet

* Lista med exjobbportaler till universiteten/högskolorna hittar du i bilagor

** För att hitta kontaktpersoner inom lämplig avdelning/område på universitet/högskola kan du exempelvis kontakta masterprogramansvarig och/eller programansvarig, vilka brukar kunna slussa dig vidare till lämplig person

Rollen som *handledare*

Rollen som handledare

Handledningen av studenten är uppdelad i en akademisk handledare från universitet/högskola och en företagshandledare. Den akademiska handledaren ansvarar för det vetenskapliga och att examensarbetet uppnår de akademiska krav som finns i det specifika utbildningsprogrammet. Företagshandledaren har ofta en mer social roll och bidrar med verklighetsbaserad kunskap från industrin. Examensarbetet är en otroligt utvecklande tid för studenten och du är en nyckelperson i studentens lärandeprocess. Erfarna företagshandledare beskriver rollen som mycket utvecklande och givande både när det kommer till förmågan att leda andra och att få lära känna och sedan följa studenternas karriärsbanor. I detta avsnitt finner du tips och råd om vad man kan tänka på när man handleder studenter, så att du får bästa möjliga förutsättningar att känna dig förberedd och trygg i din handledning!

Framgångsfaktorer i rollen som företagshandledare

- Visa intresse för det studenten gör och det problemområde examensarbetet grundar sig på
- Uppmuntra och motivera studenten både i med- och motgångar
- Vara tillgänglig för att diskutera och svara på frågor
- Ge framåtsyftande och konstruktiv feedback
- Dela den information som redan finns på företaget om problemområdet för examensarbetet
- Sammanför kontakter inom företaget som kan vara till hjälp för studenten
- Introducera och inkludera studenten på företaget
- Löpande kommunikation med universitet och högskola

Om du tänker på ovanstående punkter är grunden för handledningen lagd och det mesta efter det löser sig!

Vikten av ett delat och visat intresse

När du känner att det studenten gör är intressant och relevant för dig och företaget, ökar dina möjligheter att lyckas med handledningen. Det betyder att när idéer för examensarbeten och handledare väljs ut inom företaget är det viktigt att du känner ett intresse för problemområdet idén grundar sig på. I sin tur visar forskning att när handledaren och studenten delar ett intresse för uppgiften och att handledaren tydligt visar ett intresse inför studenten korrelerar det med en ökad motivation hos studenten att vilja lyckas med arbetet. När arbetet känns relevant kommer det också vara enklare för dig att vara tillgänglig för frågor och diskussion, vilket ökar sannolikheten att resultatet av examensarbetet blir så bra som möjligt. Det delade intresset främjar kommunikationen och samarbetet mellan dig och studenten, vilket har en ytterst avgörande roll i hur studenten uppfattar företaget och vad resultatet av examensarbetet blir.

Extra bra blir det när hela arbetsgruppen du tillhör känner intresse för studentens arbete. Det är inte meningen att du ska ha svar på studentens alla frågor, utan det är viktigt att studenten har flera personer inom företaget att kontakta. Om dessa personer också känner att det studenten gör är relevant kommer ansvaret för examensarbetet mer naturligt spridas inom arbetsgruppen, även om du har huvudansvaret för handledningen.

”Det viktigaste man inte får missa som handledare är att vara tillgänglig och visa intresse för det man som student gör, det är A och O. Man känner av när handledaren inte har tid för en och det är så viktigt att kunna bolla idéer när svårigheter dyker upp.”

Student

”Det absolut viktigaste i rollen som handledare är att vara tillgänglig för studenten.”

Forskare inom industri, 20 års erfarenhet av att handleda examensarbeten

Tillgänglighet

Att vara tillgänglig är något som uppskattas oerhört hos studenter och är avgörande i hur deras upplevelse av handledningen varit. Tillgänglighet behöver inte vara tidskrävande och går att effektivisera.

Framgångsfaktorer för att upplevas som tillgänglig

- Svara på frågor och ge studenten möjlighet att fråga medarbetare
- Finnas i närheten genom att exempelvis arbeta i samma labbmiljö eller sitta relativt nära på kontoret
- Visa tydligt att studenten inte är till besvär
- Skapa utrymme för diskussion genom kontinuerliga avstämningsmöten
- Kunna kommunicera effektivt genom sms eller annan chatt (i rimlig mängd)

”

”Det gäller att vara lyhörd för att förstå kontexten kring exjobbet. Mycket handlar om empati, att försöka sätta sig in i en ung människas perspektiv. Man kanske är jätteduktig på vissa grejer, men helt oerfaren när det kommer till andra saker. Det gäller att försöka känna av så att man får en bra anpassning så att studenten får ett lagom utmanande projekt, inte för lätt eller för svårt.”

”

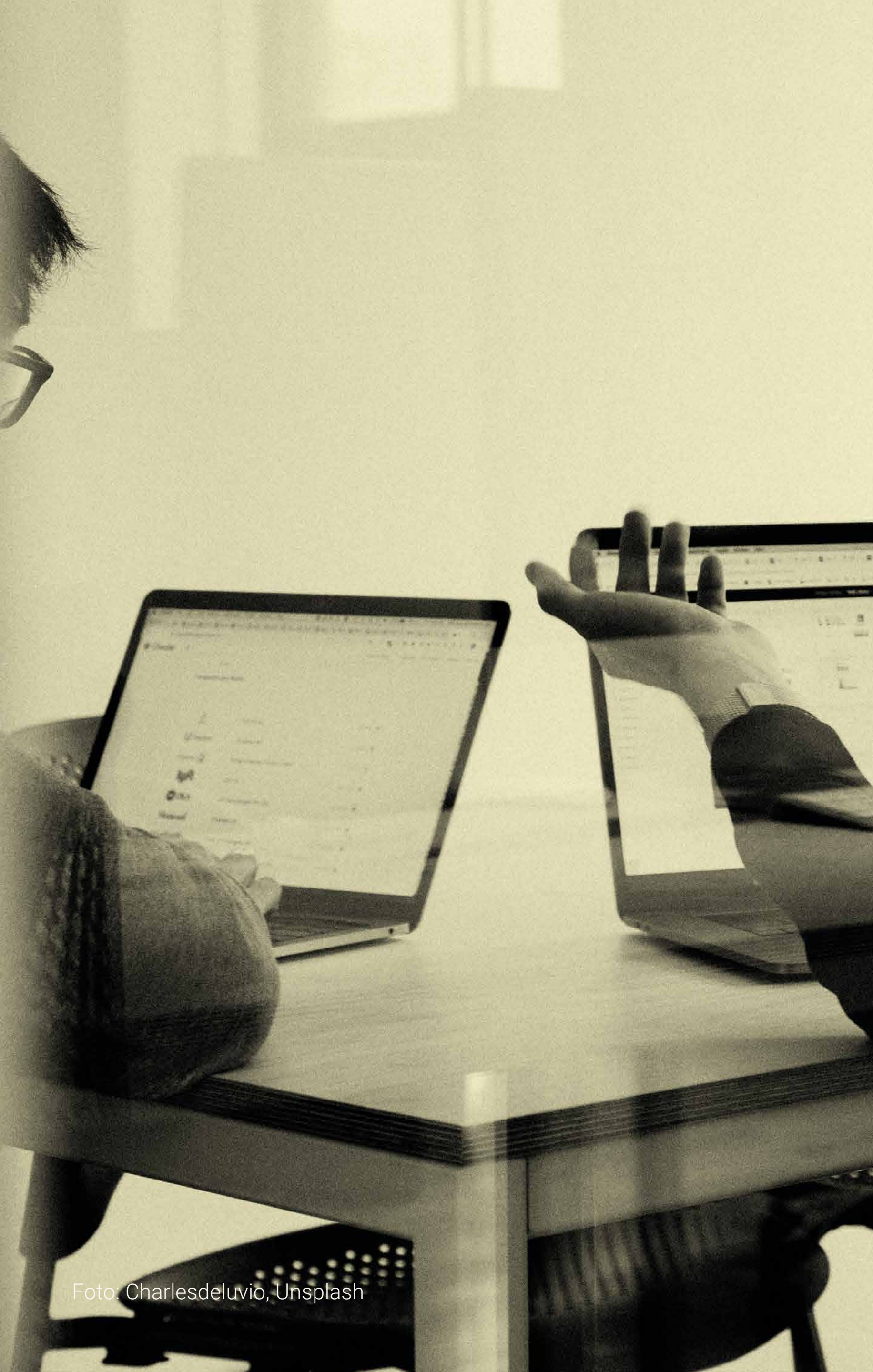
Forskare och affärsutvecklare, handlett över 40 examensarbeten

Anpassning och lyhördhet

En stor del av att vara handledare handlar om att kunna anpassa sin handledning efter varje enskild students behov. De olika faserna i projektet kräver dessutom att handledningen varieras, med en intensiv fas i starten av projektet, en lugnare men omväxlande fas i mitten och slutligen en målfokuserad fas i slutet. Att studenten blir ordentligt introducerad och inkluderad i verksamheten ingår i anpassningen och är avgörande faktorer för att studenten ska kunna prestera sitt allra bästa under tiden hos er. Att kunna anpassa sitt ledarskap och vara lyhörd är nyckelkompetenser hos både en bra ledare och kollega. Du kan därför se handledningen som en möjlighet för dig att utvecklas genom att öva på dessa förmågor!

Beroende på studentens kunskaper och personlighet kommer studentens behov att variera. Ett bra tips är att försöka lära känna studenten och ställa frågor för att ta reda på hur du kan anpassa din handledning. Vi lär oss också olika snabbt, vilket betyder att det kanske tar längre tid för vissa att förstå instruktioner och behöver få dem upprepade flera gånger. Sättet att ge instruktioner kan också behöva varieras. Det kanske inte räcker att muntligt instruera, utan ofta behöver man också visa och låta personen härma. Examensarbetet är det största projektet studenten gör under sin studietid och det är också en period där studenten utvecklas i snabb takt. Det innebär att en students behov kan komma att ändras under arbetet.

Det är en fördel att inte göra för många antaganden, kring till exempel hur självständig studenten borde vara eller vilken kunskap studenten borde ha. Försök att bli medveten om vilka antaganden du tenderar att göra och sikta på ett öppet förhållningssätt.

Feedback

En stor del av att vara handledare, samt ledare och kollega, är att kunna ge framåtsyftande och konstruktiv feedback, eller återkoppling som det också heter. Feedback är centralt i allt lärande och innefattar både beröm och konstruktiv kritik. Att handleda en student

i sitt examensarbete är ett perfekt sätt att öva på att kunna ge feedback. Se därför nedanstående punkter som just tips och råd och något att sträva mot, ingen förväntar sig att du ska kunna ge perfekt feedback.

Framgångsfaktorer när man ger feedback

- Ge både muntlig och skriftlig feedback som är saklig, tydlig och positiv. Beskriv vad studenten gjort bra, men var tydlig i vad som behöver förbättras och varför. Kombinera sätten att ge feedback och fråga vad studenten föredrar.
- Att både tänka bakåt och framåt. Följ upp genom att ta reda på vad studenten gjorde efter den feedback du gav senast.
- Anpassa graden av kritik. Träna på att anpassa feedbacken till varje enskild student genom att försöka hitta en balans mellan att vara positiv, ärlig och konkret så att målen blir nådda, men att studentens motivation inte påverkas negativt.
- Tidpunkten för feedback spelar roll. Ibland är det bra att ge feedback direkt, och ibland är det bättre att vänta. För att feedbacken ska bli användbar behöver personen vara mottaglig, vilket man ibland inte är om man exempelvis är stressad, upprörd eller precis begått ett uppenbart misstag.

Avstämningar

Avstämningarna behöver inte vara långa. Kortare informella samtal räcker när arbetet börjar rulla på. Fokus är att diskutera vad som blivit gjort hittills, vilka svårigheter som dykt upp och vad nästa steg är. De mer formella och uppstyrda avstämningarna är viktigast i början och ger ett seriöst intryck gentemot både student och akademisk handledare. Samtalet ska präglas av en öppenhet med fokus på att ge stöd till studenten. Ställ öppna frågor och lyssna aktivt på svaren.

En bra idé kan vara att gemensamt diskutera och komma överens om hur de mer formella mötena ska se ut, ska till exempel studenten göra någon typ av förberedelse innan mötet? Vilka punkter ska mötet innehålla? Hur kan ni se till att studenten är den som leder mötet?

Korta resurseffektiva samtal

Ont om tid? Nedan är tips på en struktur för korta avstämningar med syftet att behålla fokus och skapa tydlighet och effektivitet i kommunikationen:

1. Inledning: sätt ramar och syfte med samtal. Vi ska prata om..., för att..., det kommer ta x minuter.
2. Positiva aspekterna. Uppföljning. Hur har det gått? Vad har gått bra? Är det något som varit svårt?
3. Nästa steg. Vart ska vi? Hur gör vi för att nå dit? Delmål.
4. Sammanfatta. Vad har samtalet gett? Det här tar vi med oss. Fokusera på utvecklingen och nästa steg i projektet och mål inför nästa samtal.
5. Avsluta. Boka in nästa samtal.

Fördelar med regelbundna avstämningar

- Du får reda på hur det går och kan diskutera problem och frågor som dykt upp på ett strukturerat sätt.
- Du kan upptäcka fel och osäkerhet hos studenten i tid. Det är vanligt att studenten fastnar, antingen experimentellt eller tankemässigt, och då kan det vara bra att reda ut det så snart som möjligt.
- Ger möjlighet till att ge effektiv och strukturerad feedback.
- Du får följa studentens utveckling kontinuerligt.
- Ger dig möjlighet att under en begränsad tid visa intresse för det studenten gör.

FRÅGA: Vad händer om det inte funkar med studenten?

Det är ovanligt, men ibland funkar det inte med studenten trots förberedelser och anpassning av handledningen. Försök att i tidigt skede vara observant så att du kan agera i tid. Regelbundna avstämningar, särskilt i början av examensarbetet, är därför viktiga. Genom en konstruktiv dialog mellan studenten, dig och den akademiska handledaren kan ni försöka hitta en väg framåt. Prata med den akademiska handledaren och examinatorn igen om problemen kvarstår. I värsta fall avbryts examensarbetet, vilket sker i dialog med den akademiska handledaren.

The background features a dark green field. On the left, a large pink shape is composed of a vertical rectangle and a triangle to its left, with a diagonal line separating them. A horizontal pink line extends from the triangle's base across the green area.

Kontakt med *universitet och högskolor*

Kontakt med universitet och högskolor

Företag som är vana att arbeta med examensarbeten har en eller flera kontaktpersoner inom akademien. Examensarbeten är ett jättebra sätt att samverka med universitet/högskolor och ett bra sätt att få tillgång till den senaste forskningen. Svaret för att skapa långvariga kontakter inom akademi ligger däremot inte enbart på dig som handledare, utan HR, FOI eller utvecklingsavdelningen har ofta bättre förutsättningar för det.

Om det är första gången ditt företag ska samarbeta med ett universitet/högskola gäller det att hitta en kontakt inom ett relevant och övergripande ämnesområde kopplat till ert förslag på examensarbete, till exempel programansvarig eller masterprogramansvarig. Dessa personer kan tipsa er om vem ni borde höra av er till. Använd universitetens/högskolornas hemsidor för att hitta utbildningsprogram inom området för ert förslag, på den sidan står det ofta kontaktuppgifter till programansvarig. Du kan även leta dig vidare till de olika masterprogrammen och därmed hitta kontaktuppgifter till masterprogramansvarig. Du kan också försöka hitta examensarbetskursen inom den master eller utbildningsprogram som matchar området för ert förslag, den kursansvariga i den kursen har ofta bra koll på vem ni borde kontakta.

”Att vi arbetar med examensarbeten på det sättet vi gör kan beskrivas som en kultur. Vi har insett nyttan med kopplingen till akademi och att studenter innebär en möjlig källa till ny kunskap och syn på saker och ting.”

Linjechef, 35 års erfarenhet av att handleda examensarbeten

”Ofta föreslår vi ett projekt som på något sätt stöttar det vi gör internt, därefter kontaktar vi en professor som ger sina synpunkter, vilket är själva styrkan med att arbeta med professorer. Professorn har en otroligt djup kunskap inom sitt område. Industrin vinner på det samarbetet.”

Forskare och affärsutvecklare, handlett över 40 examensarbeten

”Om ni inte redan har en kontakt på universitetet uppskattar vi att företagen tar kontakt tidigt, helst redan i april om de tänkt handleda ett examensarbete via oss året därpå. Företaget behöver inte ha en idé färdig och vi kan hjälpa till att hitta rätt avdelning och person inom det område företaget tänkt sig.”

Professor och avdelningschef på Chalmers

”Ibland är det nya företag som kommer och vill göra ett exjobb, där antingen företaget eller studenten frågar om jag kan tänka mig vara handledare/examinator. Ja, säger jag oftast, sen går vi igenom planen och ser om det finns några bra frågor vi kan jobba vidare med.”

Professor och avdelningschef på Kungliga Tekniska Högskolan

Studenten har, förutom dig som företagshandledare, en akademisk handledare från universitetet eller högskolan. När och hur akademisk handledare väljs ut kan gå till på olika sätt:

- Den tilltänkta studenten hittar och kontaktar någon på universitet/högskola och frågar om den kan vara akademisk handledare
- Företaget har hittat eller hittar en lämplig kontakt på universitet/högskolan som kan tänka sig att vara akademisk handledare
- Kursansvarig på kursen för examensarbetet hittar och väljer ut en akademisk handledare.

Hur mycket akademin kan hjälpa dig att till exempel hitta rätt vetenskaplig höjd och omfattning på ditt förslag på examensarbete varierar. Gemensamt är att de flesta vill hjälpa dig så gott det går. Hur man arbetar med examensarbeten varierar också mellan universitet, mellan avdelningarna på universiteten och mellan personerna på avdelningarna. På flera universitet/högskolor kan till exempel studenterna samarbeta med ett företag, men göra det mesta av arbetet i en forskningsgrupp på universitetet/högskolan, förutsatt att ämnesområdet matchar.

Förväntningar och ansvarsfördelning

Både företagets och högskolans/universitetets intressen ska hanteras och balanseras, vilket bara kan ske om den akademiska handledaren och du som företagshandledare har koll på de förväntningar som finns från båda håll. Akademiska krav ska uppfyllas, men relevansen för företaget är också viktig. I regel kan du förvänta dig att den akademiska handledaren har huvudansvaret för det akademiska. Det vill säga att projektet har tillräcklig vetenskaplig höjd, att omfattningen är rimlig, hur rapporten ska utformas och att utbildningens krav blir uppfyllda. Som företagshandledare ansvarar du över att studenten får den information och utrustning som behövs från företaget, hjälp med det praktiska i genomförandet och det sociala (se avsnittet "Rollen som handlerare").

Det kan vara bra att veta att förväntningarna på hur ansvarsfördelningen ska se ut kan skilja sig mellan universitet, inom universiteten mellan avdelningarna och även mellan personer på dessa avdelningar. Oavsett vilket universitet/högskola ni planerar att samarbeta med är det därför viktigt att diskutera förväntningar och ansvarsfördelning av handledningen i tidigt skede.

Sekretess

Det rekommenderas inte att planera ett projekt där majoriteten av materialet behöver hållas hemligt för omvärlden. Det finns sätt att anonymisera vissa delar av materialet, men sätten att göra detta varierar mellan universiteten/högskolorna. Var därför lyhörd i kommunikationen med universitetet/högskolan om vad som är okej och inte. Diskutera sekretess med den akademiska handledaren redan under första mötet så att det blir tydligt från början, gärna genom ett sekretessavtal. Avtalet är mellan företaget och studenten, men den akademiska handledaren behöver ta del av avtalet så att onödiga missförstånd kan undvikas. En otydlighet kring sekretessen i slutrapporten kan i värsta fall leda till att studenten inte får ta ut sin examen.

Kommunikation med universitet/högskola

Den akademiska handledaren behöver vara uppdaterad kring hur det går för studenten och få reda på var i projektet studenten befinner sig. Möten med jämna mellanrum tillsammans med studenten och den akademiska handledaren är därför viktigt. Även examinatorn behöver hållas uppdaterad, men inte lika ofta. Studenten ansvarar för att boka in regelbundna möten med akademisk handledare och examinatorn, men du kan behöva tydliggöra detta för studenten. Ibland är den akademiska handledaren och examinatorn samma person. Ett lyckat samarbete med akademi bygger på att ni, genom studenten, under hela projektet lyckats kommunicera.

Olika vägar till *examensarbetet*

Att hitta en student och bestämma vad examensarbetet ska handla om kan gå till på olika sätt. Det spelar egentligen ingen roll hur studenten kom i kontakt med er, det viktigaste är att ni delar ett intresse för området examensarbetet grundar sig i. De exempel på vägar som nämns nedan har alla både för- och nackdelar.

Företaget tar fram förslag

Företaget identifierar ett behov och tar fram förslag på examensarbeten. Tips och råd om hur man identifierar en idé och tar fram en intresseväckande beskrivning går att läsa mer om under avsnitten "Identifiera idéer" och "Välja ut och formulera förslag". Därefter hittar företaget lämplig student. Vägarna för hur man hittar "rätt" student för uppgiften kan skilja sig och under "Hitta student" går det att läsa mer om det. Förslaget behöver inte vara ett specifikt problem, utan kan vara ett problemområde där de specifika frågeställningarna med fördel tas fram i dialog med student och akademisk handledare.

Spontanansökan med specifik idé

Studenten tar kontakt med företaget och har idéer kring vilket specifikt problemområde examensarbetet kan vara inom. Att studenter har så pass bra koll på vilka områden man kan skriva ett examensarbete inom på det specifika företaget är däremot relativt ovanligt. HR eller annan avdelning skickar student vidare till lämplig avdelning/person inom företaget. Lämplig person/avdelning tar ställning till om det finns intresse för den specifika idén och resurser att handleda en student. En grundförutsättning för denna väg är att tilltänkt handledare har tid och vill vara handledare samt känner ett intresse för studentens specifika idé.

Spontanansökan med vag idé

Studenten tar kontakt med företaget, men har bara vaga idéer om vad examensarbetet kan handla om. Denna väg kan göra det svårt för HR/lämplig avdelning att veta vilken avdelning studenten borde få kontakt med. Lämplig avdelning/person tar ställning till om de har ett behov eller kan "skapa" ett behov samt om de har tid till att handleda en student. En bra idé kan vara att arbetsgruppen har en stående lista med vaga frågeställningar eller problemområden som kan passa som examensarbeten. Idéerna delas med studenten och därefter tas mer specifika frågeställningar fram som är både inom studentens och företagets/tilltänkt handledares intresseområde.

Identifiera
ideer

”Oavsett yrkesroll stöter alla på problem, och om problemet inte är brådskande så kan det med stor sannolikhet utvecklas till ett examensarbete! Det gäller att få in ett tankesätt och en vana inom företaget att se när dessa problem eller områden dyker upp.”

Universitetslektor och forskare på Karlstad Universitet

”För att effektivt ta fram de allra bästa exjobben har vår arbetsgrupp en lista som vi kontinuerligt uppdaterar med intressanta problem och områden. Ofta identifierar vi ett område vi behöver veta mer om och då kan ett exjobb hjälpa till med det. De nedskrivna idéerna eller frågeställningarna är inte välformulerade, en eller två meningar räcker. När det är dags att ta fram examensarbeten samlas vi i arbetsgruppen och tar fram förslag där vi använder listan som inspiration.”

Linjeförstärkare, 35 års erfarenhet av att handla examensarbeten

Identifiera idéer

Utgå från att alla inom sin yrkesroll kan komma på en idé som skulle kunna bli ett examensarbete. Idéerna kan vara både vaga eller mer specifika, där de mer vaga idéerna på områden kan återanvändas enklare och blir inte utdaterade lika snabbt. Tänk inte på avgränsningar, omfattning eller på den vetenskapliga höjden, det kan du diskutera med din arbetsgrupp och/eller personer på universitetet/högskolan senare. Det är viktigt att idén känns relevant och väcker intresse hos främst dig, men gärna hos din arbetsgrupp också – då får du de bästa förutsättningarna att lyckas med handledningen!

En annan fördel med en kontinuerligt uppdaterad lista är att ni har ett smörgåsbord av idéer och områden att presentera för studenter som skickat in en spontanansökan. Studenter kan ha ett stort intresse av att skriva på ett företag, men det kan vara svårt att veta vilka områden ni jobbar med specifikt och det kan därför vara svårt att komma på färdiga idéer själv. Dessutom finns det risk att en sådan idé inte matchar de behov ni har för tillfället.

Exempel på vad idéerna kan handla om:

- Fördjupning och genomförande av ett pilotprojekt som är för litet eller för osäkert att genomföra i nuläget
- Fördjupning och lösning av ett problem som dykt upp i ett pågående projekt eller i det dagliga utvecklingsarbetet
- Analys, utveckling och/eller förbättring av en eller delar av en produkt eller process
- Analys, utveckling och/eller förbättring av metoder, strategier och arbetssätt
- Analys av förändringsprocesser och förändringsarbete

”Studenten behöver kunskap för att formulera frågeställningar. Det är helt omöjligt att komma på idéer kopplade till ett företag man inte vet något om. Studenten behöver veta vad företagen gör och vilken utrustning som finns att jobba med.”

Universitetslektor och forskare på Mittuniversitetet

”Vi ser nästan alltid till att studenten har tillgång till någon form av dataset, som antingen har producerats innan eller produceras av studenten under projektet. Då blir det naturligt med en analys, någon form av problemlösning och till sist en slutsats.”

Linjechef, 35 års erfarenhet av att handleda examensarbeten

”Ibland när studenter kommer med idéer är de lite halvintressanta. Då uppmanar vi studenten att prata med företaget, och då kan frågeställningen bli något helt annat. Ofta något mycket smalare och mer intressant, för då är det något företaget behöver få löst här och nu.”

*Professor och ämnesföreläsare vid
Luleå Tekniska Universitet*

Bra att tänka på:

- Problem som ni redan vet svaret på eller där vägen till lösningen är tydlig är inte tillräckligt utmanande eller spännande som examensarbete och kan uppfattas som ett konsultarbete ni vill få gjort. Målet ska vara tydligt, men vägarna dit många. Då behövs kreativ problemlösning hos studenten, vilket leder till att uppgiften blir spännande och rolig.
- Projekt som behöver vara helt eller delvis hemligstämplade är inte att föredra. Det går att hitta anpassningar, men det ska vara väldigt tydligt mellan den akademiska handledaren och företaget tidigt i processen i hur sekretessen ska hanteras.
- Utgå från att studenten vill lösa problem som ni kommer ha nytta av. Studenter vill känna att de gör skillnad och hitta därför inte på problem bara för att, utan tänk efter och undersök vilka behov ni har. Studenten kanske inte kan lösa hela problemet ni har, men säkert delar av det!
- Om idén på examensarbetet ligger inom ett större pågående projekt är det bra att se till att projektet inte är beroende av resultatet på examensarbetet, tänk i stället att det studenten gör kan stödja det större projektet.

Välja och
formulera förslag

”När vi väljer ut och formulerar förslag på examensarbeten har vi ett möte inom arbetsgruppen där vi utgår från en lista med idéer som vi kontinuerligt uppdaterat under året.”

Linjeförman, 35 års erfarenhet av att handleda examensarbeten

”Vi har använt oss av workshops där vi som arbetsgrupp samlas och spånar idéer för exjobb tillsammans. Under samma möte väljer vi ut förslag och tar gemensamt fram ett utkast på beskrivningen.”

Chef för produktutvecklingsgrupp, 25 års erfarenhet av att handleda examensarbeten

Välja och formulera förslag

Välj idé baserat på att du som tilltänkt handledare är intresserad av problemområdet. Då blir det mer naturligt för dig att visa engagemang för det studenten gör. Om dessutom arbetsgruppen känner att förslaget är relevant har studenten fler att fråga och kollegorna känner mindre belastning i att hjälpa studenten. Om ni inom företaget har en avdelning som har ett centralt ansvar för examensarbeten kan det vara bra att stämma av med dem under denna fas.

Ta fram frågeställningar

För att uppfylla syfte och mål med examensarbetet används frågeställningar. För studenten ingår det i examensarbetet att självständigt, med stöd från handledare, formulera vetenskapliga frågor. Frågeställningarna behöver också i viss mån matcha studentens kompetensområden. Dessa frågeställningar är däremot inte statiska utan förändras under projektets

gång, det är därför viktigt att det finns en flexibilitet kring detaljerna i projektet. Att studenten får vara med och ta fram de specifika frågeställningarna hör starkt ihop med studentens inre motivation. Ofta är det i gränslandet mellan företagets projektidéer och studentens specialisering och intresse, som de mest spännande och kreativa perspektiven och idéerna dyker upp.

”Det man vill få utfört ska bli utfört, men det gäller att vara flexibel i att det kan ske på olika sätt och anpassa projektet efter studentens idéer och intressen. Det är ett samarbete och det är viktigt att det känns bra från båda parter. Studenter lär sig också väldigt mycket mer om projektet är mer öppet formulerat där de får vara med i utvecklandet och inte följa ett färdigt recept.”

Forskare och affärsutvecklare, handledt över 40 examensarbeten

Vetenskaplig höjd

En utmaning med examensarbeten är att uppnå "rätt vetenskaplig höjd". De flesta typer av utvecklings- och förändringsarbeten går att göra vetenskapliga, våga tro att idén ni har går att göra vetenskaplig! Om du är osäker på hur du ska få fram det vetenskapliga i din idé ska du prata med en kontaktperson på universitetet/högskola eller med en mer erfaren handledare. Beskrivningen av förslaget kan till en början vara mer generell och en exakt utformning av de vetenskapliga frågeställningarna tas fram i samråd med studenten och den akademiska handledaren. Den akademiska handledaren ansvarar för att förslaget har tillräcklig vetenskaplig höjd.

”Det handlar om vana och om hur företagen ser sig själva, att de börjar se sig själva som forskare. Examensarbeten är det perfekta sättet att testa lite och ju mer företaget börjar arbeta med examensarbeten kommer det så småningom att bli enklare att se de vetenskapliga frågorna.”

Forskare och koordinator på Treeseach

”Ofta avgörs den vetenskapliga höjden av hur frågeställningarna är utformade.”

*Professor och masterprogramansvarig på
Kungliga Tekniska Högskolan*

Vad som kännetecknas med vetenskaplighet i ett examensarbete:

- Examensarbetets resultat förväntas leda till ny kunskap
- Det finns utrymme att utforska flera olika tänkbara vägar, lösningen på problemet är inte tydlig från början
- Studenten är med och formulerar de specifika frågeställningarna
- Genomförandet och tillvägagångssättet är systematiskt och grundat i tillförlitlig, granskad och forskningsbaserad information

Avgränsning och omfattning

Examensarbetet är en fördjupning av ett område och företag tar generellt fram förslag som är för omfattande och behöver i regel alltid avgränsas. En mer erfaren handledare eller en kontakt på universitetet/högskolan kan hjälpa dig att avgränsa förslaget så att du får ett tydligt och rimligt mål, men där vägen dit förblir tillräckligt utmanande. Projektet avgränsas ytterligare i samråd med den akademiska handledaren och studenten i samband med att de specifika frågeställningarna tas fram. Omfattningen på examensarbetet avgörs av vilken typ det är, masternivå (30 hp, 20 veckor) eller kandidat- och högskoleingenjörsnivå (15 hp, 10 veckor), samt om det är en eller två studenter som genomför examensarbetet.

Formulering av beskrivning

Studenter väljer ofta examensarbete baserat på var de vill jobba och hur intressant, spännande och intellektuellt utmanande förslaget verkar. Hur intressant och spännande förslaget verkar avgörs i hög grad av hur det är formulerat och ofta behövs inte så mycket text – enkelt och tydligt är nyckeln! Men att formulera en beskrivning av ett förslag på ett intresseväckande sätt och få till en tillräcklig vetenskaplig höjd och omfattning kan vara utmanande och ibland tidskrävande. Det är viktigt att du inte känner dig ensam i processen och att du har möjlighet att diskutera med någon om det skulle behövas. Det kan vara någon på HR-avdelningen, en erfaren handledare på din eller en annan avdelning, någon på universitet/högskola eller med hela arbetsgruppen du tillhör. *Mall för projektbeskrivning hittar du under bilagor.*

Det här ska finnas med i projektbeskrivningen

- Intresseväckande titel med nyckelbegrepp som studenterna förstår. Utgå från att studenter har låg kunskap om specifika industrier och undvik förkortningar och komplicerade ord.
- Beskrivning av bakgrunden till problemområdet för examensarbetet, men håll det kort!
- Tydligt mål, men där vägen till målet kan vara många.
- Ett tydligt varför genom en kort beskrivning av kontexten och vad examensarbetet kan leda till i det stora perspektivet.
- Beskrivning av vilka förkunskaper ni söker, men försök att inte vara allt för specifik med långa listor på olika egenskaper, vilket tenderar att skrämja bort snarare än att locka.
- Kort beskrivning av företaget, med fokus på hur ni bidrar i samhället och vilka möjligheter som finns.
- Information om placering: på plats, distans eller hybridlösning.

Balansen mellan en specifik och vag beskrivning

Problemet med allt för specifika beskrivningar är att chansen att en student har intresse för exakt det problemområdet är lägre jämfört med en bredare beskrivning. Undvik onödigt komplicerade ord och förkortningar i beskrivningen, eftersom det kan leda till att en student som egentligen skulle klara av att lösa uppgiften skräms bort för att de inte förstår beskrivningen.

En mer generell beskrivning med en tilltalande titel ökar träffytan att hitta en student. Dessutom kan en mer generell beskrivning återanvändas i högre grad. Samtidigt får inte den mer generella beskrivningen sakna ett tydligt mål. En allt för vag beskrivning kan uppfattas som otydlig och studenten kan få svårt att förstå vad examensarbetet ska handla om och leda till. I ett balanserat beskrivet förslag är målet tydligt, men vägarna att nå målet många.

”Man ska inte vara för smal i beskrivningen för då förstår inte studenten vad examensarbetet handlar om. Det gäller att fånga intresset hos studenten. Även om man har tänkt sig en mer specifik problemställning gäller det att vara öppen för att ändra den beroende på studentens intresse.”

Linjefchef, 35 års erfarenhet av att handleda examensarbeten

I beskrivningen behöver det alltså finnas ett utrymme av frihet i att kunna forma egna specifika frågeställningar som väcker ett intresse hos studenten. När studenten känner en inre motivation skapas bättre förutsättningar för studenten att genomföra ett examensarbete med gott resultat.

Kontexten är viktig

Studenten behöver förstå varför examensarbetet finns och vad arbetet kan bidra till i det stora perspektivet. Examensarbetet är en fördjupning inom ett ämne och i praktiken kommer studenten arbeta med en mycket liten del i något större, vilket de är medvetna om. Enligt målgruppsanalyser vill dagens studenter göra något meningsfullt. Studenterna gör alltmer värderingsstyrda val och väljer företag som står och agerar för tydliga miljömål med ett hållbarhetsfokus. Några meningar räcker. Ett bra tips är att första meningen tar upp ett samhällsproblem. Den andra meningen tar upp hur ditt företag bidrar till att lösa problemet i det stora perspektivet, utgå till exempel från de globala målen. Tredje meningen beskriver bakgrunden för problemområdet examensarbetet är uppbyggt på och kopplingen till det stora perspektivet.

Hitta
student

När förslag på examensarbeten tagits fram är det dags att hitta lämplig student. Det finns olika vägar för att hitta studenter och som handledare kan det vara bra att veta vilka vägar som finns tillgängliga, men du ska inte behöva vara själv i processen med att hitta en student. Ta kontakt med HR eller annan lämplig person/avdelning för att dels ta reda på vilka vägar företaget arbetar med, dels få stöd och rätt resurser. Mycket handlar om att bygga upp vanor inom företaget för hur ni hittar studenter och tydlighet i vem som har ansvar för vad i arbetet med examensarbeten.

Oavsett vilken eller hur många metoder ni arbetar med, försök hitta en plattform där ni kommer i kontakt med studenterna. Att träffa studenterna gör stor skillnad. Det handlar inte om att studenter hellre skriver sitt examensarbete på större mer välkända bolag, utan de kan vara minst lika intresserade av att skriva på ett mindre/mellanstort företag. Studenterna behöver få reda på att ni finns och varför ett examensarbete hos er är intressant.

Rätt tidpunkt

Majoriteten av alla studenter genomför sitt examensarbete på vårterminen (masternivå, 30 hp) som börjar direkt efter årsskiftet. Många studenter uppskattar därför att förslagen på examensarbeten läggs ut i slutet av september och under oktober året innan. I mitten av oktober har många studenter tentaperiod, vilket kan betyda att söktrycket är högre innan och efter. Att lägga ut förslag på examensarbeten i november och december är sent, men kan fungera. Det händer även att studenter hittar ett examensarbete i januari precis innan de ska börja, vilket inte behöver vara negativt i sig. Examensarbeten som är på 15 hp börjar ofta i april och studenterna letar efter företag att skriva med mellan januari och april. Studenter som skriver examensarbete på hösten letar efter examensarbete från april–juni.

Ersättning

Det finns inga officiella krav på ersättning till studenten vid genomförandet av ett examensarbete. Dock är det vanligt med en ersättning på runt 1000kr per högskolepoäng (hp) för ett examensarbete som blivit godkänt av examinatorn. Resor samt omkostnader i anslutning till projektet bör ersättas utöver detta. Ska studenten bo på annan ort kan ersättning för examensarbetet bli extra viktigt, dels för att motivera studenten, dels för studentens extra omkostnader.

Immateriellrätt

Om inget avtal upprättas är det studenten som äger de immateriella rättigheterna. Eventuella avtal får inte inskränka rätten till fri publicering, men en viss fördröjning kan godtas i enlighet med SUHF-principerna*. Däremot kan avtal upprättas där uppdragsgivaren står som ägare till resultaten. Upprättas ett sådant avtal bör en skälig ersättning utgå till studenten. En rekommendation är att rådfråga en jurist om ett avtal ska upprättas. Det är även möjligt att rådfråga holdingbolag som tillhör de respektive universiteten.

**"Publicering av resultat bör kunna fördröjas med maximalt en månad för att ge övriga avtalsparter möjlighet att säkerställa att publiceringen inte innehåller information som överenskomits ska vara hemlig, och med ytterligare tre månader för att möjliggöra ansökan om immaterialrättsligt skydd." - från "Principer för immaterialrättslig hantering i forskningsavtal" (SUHF REK 2016:3, dnr 0067-16).*

Så når du ut till studenter

Försök att kombinera arbetet med examensarbeten med andra studentaktiviteter för att spara på resurser. Ett exempel är att låta de på företaget som är ute och träffar studenter ha en lista på områden ni kan erbjuda examensarbeten inom och kontaktpersoner för dessa områden.

”HR är engagerade i de olika studentmässorna och åker runt till lärosäten som är viktiga för oss. När vi har ett exjobbsförslag försöker vi alltid ha med en medarbetare eller så skickar vi med exjobbsförslagen.”

*Forsknings- och utvecklingsspecialist,
handlett över 20 examensarbeten*

Kontaktperson på universitet/högskola – Ett effektivt sätt att nå ut är ha direktkontakt med en person på universitetet/högskolan som sprider exjobbsförslaget bland sina studenter. På många utbildningsprogram har professorer och lärare nära kontakt med sina studenter och vet vilka studenter som skulle passa för uppgiften. Läs mer om kontakt ned akademi under avsnittet ”Kontakt med högskolor och universitet”.

Exjobbportal via universitet/högskola – Många av de större universiteten/högskolorna har egna ”kanaler”/”portaler” där examensarbeten kan förmedlas, detta sker kostnadsfritt och är enkelt i de flesta fall. Portalerna används olika mycket av studenterna på de olika universiteten/högskolorna. Universiteten/högskolorna har mallar på deras hemsidor för hur projektbeskrivningen ska skrivas. Du hittar länkar till några av Sveriges tekniska universitet och högskolor under bilagor.

Företagets hemsida – Vissa företag lägger upp sina förslag på examensarbeten på sin hemsida, antingen på en sida för enbart studenter eller som ett uppdrag under lediga tjänster. På samma sida kan det vara bra om det finns möjlighet att skicka in spontanansökningar. Det viktiga är att det finns en sida med generell info om att ni gärna samarbetar med studenter via exempelvis examensarbeten. Att enbart lägga ut förslaget på er hemsida och hoppas att studenter hittar dit är inte att rekommendera, komplettera med andra metoder.

Sociala medier – Att lägga ut förslagen på examensarbeten på företages sociala medier kan vara ett sätt att komma i kontakt med studenter, förutsatt att de har koll på vilka ni är. Beroende på hur många examensarbeten företaget planerar att erbjuda kan ni också annonsera examensarbeten via sociala medier. Däremot är det viktigt att kom-

ma ihåg att träffbilden för den målgrupp ni vill rikta er till kan vara liten, och därmed dyrt i förhållande till vad ni får ut. Om ni vet er målgrupp av studenter kan ett annat alternativ vara att skapa kontakt med studenterna via studentorganisationernas sociala medier. Annonseringen kan däremot beroende på studentorganisation vara en dyr form av exponering, men i vissa fall gratis.

Exjobbsmässor – På flera universitet/högskolor anordnas mässor eller liknande event där företag och studenter kan mötas och diskutera examensarbeten. Företagen har minst ett förslag på examensarbete att erbjuda (helst fler för att öka träffytan, även om ni bara har resurser att handleda ett examensarbete). Dessa mässor genomförs vanligtvis i början av oktober fram till början av november, så var ute i god tid för att anmäla er. Vissa mässor är riktade till universitetets/högskolans alla studenter, medan andra är riktade till specifika utbildningsprogram.

Workshop, event eller tävlingar – Workshops eller event där studenter, lärare/doktorander och företagsrepresentanter träffas och kör en form av matchmaking. Företagen beskriver ett större område och tillsammans med studenter och lärare/doktorander tas ett antal examensarbeten fram. Detta ger större inblick i företagets verksamhet för både studenter, lärare och doktorander. Blandas doktorander in i detta öppnas möjligheten att förlägga examensarbetet på ett lärosäte vilket också gör att handledningsinsatsen minimeras från företagets sida.

Ett sätt att locka studenterna kan vara att lägga in ett tävlingsmoment där problem presenteras av företagen där studenterna i par får komma med förslag på hur dessa problem skulle kunna lösas. De som står för det bästa bidraget vinner ett pris och får möjligheten att utveckla problemet till ett examensarbete hos företaget.

Handledning av studenter trots långa avstånd

Om företagets placeringsort är långt ifrån universitet och högskolor kan det ibland upplevas som svårt att hitta och övertala en student att göra sitt examensarbete där. Det finns däremot lösningar värda att titta på.

Enligt målgruppanalyser har det geografiska läget en avgörande roll när dagens studenter väljer arbetsgivare, men ju mer attraktivt jobb, desto större är viljan att flytta till en mindre attraktiv plats. Fördelarna behöver kompensera för den upplevda uppoffringen, vilket till exempel kan vara högre lön, intressanta arbetsuppgifter och/eller en möjlighet vara med och påverka samhället i en positiv riktning. Samma gäller för examensarbeten, är fördelarna tillräckligt stora kan studenten se examensarbetet hos er som en möjlighet. I valet av att genomföra examensarbetet på plats, på distans eller som en kombination av dessa behöver ni alltså fundera på hur ni kan kompensera för studenters upplevda uppoffring om avståndet till studentens universitet/högskola är långt.

På plats

För studenter som överväger att flytta till annan ort, men som är osäkra, kan ett examensarbete vara det perfekta tillfället att testa på, eftersom ett examensarbete är tidsbegränsat. Om studenten ska vara heltid på företaget kan studenten behöva hjälp med att lösa dubbelt boende, hör med HR om vad ni kan erbjuda för hjälp. Det kan också bli viktigt att studenten får ersättning i olika former i och med de ökade omkostnaderna och för att motivera studenten lite extra. En annan aspekt som är lätt att glömma bort är det sociala utanför arbetstid om studenten inte har tidigare anknytning till orten. Studenten kommer ta med sig hela upplevelsen av examensarbetet, vilket betyder att ni kanske behöver skapa någon form av nätverk för unga eller att ni har som regel att ta in två studenter som gör examensarbetet samtidigt.

Delvis eller helt på distans

Ett alternativ till att studenten är på plats under examensarbetet är att studenten genomför examensarbetet delvis eller helt på distans. En fördel är att studenten inte behöver lösa dubbelt boende och att ni inte behöver tänka på studentens upplevelse utanför arbetstid. Även om studenten i nuläget inte vill flytta, betyder inte det att ett sådant intresse utvecklas senare. För att få en bra start på projektet och för att lära känna studenten kan ni erbjuda studenten att vara plats de första dagarna, där studenten får bo på hotell och får ersättning för transporten dit.

Om examensarbetet ska genomföras på distans är det fortfarande viktigt att studenten har någon att bolla idéer med, så se därför till att alltid ha återkommande avstämningsmöten. Det kan också vara fördelaktigt att låta två studenter göra examensarbetet tillsammans, så att de kan stötta och diskutera med varandra. Hur mycket som ska vara på distans kan ni anpassa efter projekt och student. Ett annat alternativ är att examensarbetet från början tas fram tillsammans med en forskningsgrupp på universitetet så att studenten är där under delar av projektet, förutsatt att ämnesområdet matchar.

FRÅGA: Ingen sökte mitt examensarbete, vad gjorde jag för fel?

Förmodligen ingenting! Det troligaste är att examensarbetet inte nått ut tillräckligt brett. Är beskrivningen väldigt specifik kan det resultera i att målgruppen blir väldigt liten.

FRÅGA: En student hade accepterat examensarbetet men hoppade sen av, vad kan jag göra nu?

Tyvärr är det inte helt ovanligt, studenten i fråga fick förmodligen ett annat projekt som den prioriterade. Kontakta den akademiska handledaren för att diskutera. Lägg upp examensarbetet igen, antingen direkt eller avvakta till en period med fler sökande.

Foto: Toa Heftiba, Unsplash

Förberedelser

Förberedelser

Perioden efter att ni hittat student och innan studenten börjar sitt examensarbete kan se olika ut, men handlar i grunden om olika typer av förberedelser. När ni valt student bokar ni in ett till två förutsättningslösa möten tillsammans med både studenten och den akademiska handledaren för att diskutera upplägg, förväntningar och mer djupgående kring examensarbetet. Därefter är det dags att förbereda dig och dina kollegor både praktiskt och mentalt. Med enkla medel kan ni få en bra start och få studenten att känna sig välkommen. Goda förberedelser sparar tid.

”Det är viktigt att ha en diskussion innan, så att man har en målbild som gagnar alla och att förväntansnivåerna ligger rätt. Det handlar också om att hantera andra intressenter, chefer och kollegor, som inte är lika vana vid exjobb. Få dem att förstå vad det här handlar om, vad man kan förvänta sig och vilket stöd som krävs. Helt enkelt tydliggöra saker innan man sätter i gång själva exjobbet.” (Forskare och affärsutvecklare, erfarenhet av över 40 examensarbeten).

Checklista 1: Förberedelser innan student kommer

- ☐ Möte med student och akademisk handledare, *se checklista 2*
- ☐ Undersök behovet av avtal kring sekretess och ersättning
- ☐ Informera kollegor om att en examensarbetare kommer och vad studenten ska göra
- ☐ Kom överens om hur mycket studenten ska vara på plats
- ☐ Bestäm var och hur studenten ska sitta och arbeta
- ☐ Beställ passerkort/tagg, mejl, lösenord om det behövs
- ☐ Beställ dator och/eller mjukvara vid behov
- ☐ Planera för relevant säkerhetsgenomgång med student
- ☐ Eventuella arbetskläder ska finnas tillgängligt när studenten kommer
- ☐ Informera student om datum, tid, exakt plats och vem den ska möta första dagen

Checklista 2: Uppstart och första möten med student och akademisk handledare

- ☐ Diskutera företagets, studentens och universitetets/högskolans förväntningar
- ☐ Berätta om företagets idé och problemområdet lite mer djupgående så att studenten får bättre förutsättningar att sätta sig in i problemet
- ☐ Diskutera avgränsningar och specifika frågeställningar. Gå in med inställningen att studenten kanske inte kan lösa hela problemet ni upptäckt, men däremot ge er mer kunskap om området och lösa delar av problemet
- ☐ Diskutera sekretess. Helst genom ett avtal*
- ☐ Diskutera upplägg för hur de regelbundna mötena mellan dig, student och akademisk handledare ska gå till, frekvensen för dessa och vem som ansvarar för att kalla till dem (studenten)
- ☐ Meddela om ersättning för examensarbetet och omkostnader under projektets gång
- ☐ Klargör ansvarsområden för handledningen av studenten (student behöver inte vara med när detta diskuteras)
- ☐ Akademisk handledare ska godkänna förslaget på examensarbetet i dialog med dig och studenten

Genomgång av checklistans punkter delas med fördel upp i flera möten.

* Alla universitet/högskolor nämner sekretess-frågan som avgörande och det är mycket viktigt med klara riktlinjer mellan parterna (student behöver inte vara med när detta diskuteras)

**Intro-
duktion**

Foto: Adomas Aleno, Unsplash

Introduktion

Att studenten känner sig välkommen och får en introduktion på företaget är viktigt, likaså att studenten känner sig inkluderad i arbetsmiljön. Se studenten som en nyanställd och förbered dig innan studenten kommer för hur introduktionen ska gå till. Detta betyder att inte enbart du har ansvar för att studenten ska få en introduktion på företaget, HR kan här ta ett större ansvar. De första veckorna är viktigast och där kan enkla, men än dock lika viktiga, gester göra stor skillnad (se *checklista 3*). Försök lära känna studenten och satsa på att bygga en relation där studenten vågar fråga när något känns svårt.

”Vi jobbar mycket med att studenten ska känna sig inkluderad och delaktig från början, vilket är en av anledningarna till att studenterna gärna vill jobba vidare hos oss. Hos oss är examensarbetet ofta en del av ett större projekt, vilket betyder att studenten inte enbart har sin handledare, studenten har ett sammanhang och blir en i gänget.”

Chef för produktutvecklingsgrupp, 25 års erfarenhet av att handleda examensarbeten

Du och dina kollegor skapar en bild av företaget som studenten tar med sig efter examensarbetet och delar till andra studenter. Oberoende av om studenten blir anställd eller inte efter examensarbetet påverkas företagets framtida rekrytering av studentens upplevelse.

Checklista 3: Första dagen/veckan

☐	Ge information stegvis och upprepa informationen flera gånger. Tydliggör för studenten att det är okej att ställa samma fråga flera gånger.	☐	Ge säkerhetsgenomgång och gå igenom rutiner för brand och nödläge.
☐	Ge rundvandring och presentera studenten för kontakter på företaget. Beskriv vad kollegor gör och hjälp till att öppna upp för att studenten kan höra av sig om frågor kopplat till examensarbetet.	☐	Gå igenom praktiska frågor (rutiner för nyanställda): till exempel arbetstider, lunch- och fikatider, passerkort, arbetskläder, var man byter om, kontorsplats, vilorum osv.
☐	Ät lunch/fika med studenten och bjud in andra som studenten kan lära känna.	☐	Boka in regelbundna avstämningsmöten med studenten, mer frekvent i början av projektet.
☐	Låt studenten känna sig delaktig i din arbetsgrupp och ta med studenten på utvalda möten. Möten som innehåller hemligstämplat och som inte hjälper studenten i sitt arbete bör uteslutas.	☐	Diskutera och ge feedback på den tidsplan studenten tagit fram. Var tydlig med att den med stor sannolikhet kommer ändras under projektet.
☐	Ge studenten den information och utrustning som behövs för uppgiften, vilket kan handla om teknisk information om processer, möjlighet att intervjua medarbetare och möjlighet att utföra tester och experiment.	☐	Lägg tid på att lära känna studenten. Ta initiativ till samtal och ställ öppna frågor.

Vill du få fler tips?
Läs mer under avsnittet
”Rollen som handledare”.

Genom-
förande

Genomförande

Räkna med att ge studenten mer stöd i början och att graden av självständighet varierar mellan studenter och kan ändras. Hur självgående studenten är/blir beror också på vilken introduktion studenten får och hur handledningen anpassas till respektive student. Erfarna handledare beskriver hur de i början av projektet håller mer koll och att de släpper studenten mer och mer därefter. Läs mer under avsnittet "Rollen som handledare". Universitetets/högskolans handledare ska vägleda studenten när det gäller forskningsmetodik och se till att arbetet har ett vetenskapligt arbetssätt.

Checklista 4: Genomförande

- ☐ Ha korta informella regelbundna samtal med student för att diskutera, svara på frågor, agera bollplank, visa intresse och engagemang för det studenten gör
- ☐ Delta i regelbundna möten tillsammans med student och akademisk handledare (student bokar in). Frekvensen anpassas efter behov och fas i projektet
- ☐ Tillsammans med den akademiska handledaren hjälpa till i början av litteratursökningen för att få i gång studenten
- ☐ Delta i möte med examinator (student bokar in)
- ☐ Uppmana student att börja tidigt på rapporten och att skriva lite varje dag
- ☐ Diskutera och bestäm tid när första utkastet av rapporten ska ges till er handledare för kommentarer
- ☐ Diskutera hur återkoppling/feedback på rapporten ska se ut
- ☐ Ta med studenten på lunch, lunchpromenader och fika för inkludering

Ungefärlig tidsplan (30 hp, 20 veckor)

Generellt går det att dela upp projektet i tre delar:

- Litteratursökning och planering
- Insamling och analys av data
- Rapportskrivning

Vecka 1–3: Litteratursökning och planering

De första veckorna av projektet går ut på att studenten ska fördjupa sig i området och komplettera teoretiska kunskaper. Detta görs både genom att ni tillhandahåller den information och underlag ni har kopplat till området och att studenten självständigt genomför en litteratursökning för att ta del av teorier och den senaste forskningen. Du kan, tillsammans med den akademiska handledaren, bidra i litteratursökningen genom att hitta relevanta sökord och litteraturstudier inom området.

Inom denna period planeras även det arbete som kommer ligga till grund för examensarbetets resultat. Det kan exempelvis handla om planering för laborativt arbete, intervjuer och fokusgrupper. I planeringen tydliggörs hur företaget kan bidra till att studenten får teknisk information om processer, möjlighet att intervjua medarbetare, delta på möten och få möjlighet att utföra tester och experiment. Det är viktigt att tillvägagångssättet i examensarbetet blir systematiskt.

Detta är den period man som student känner sig som mest osäker då man ej tidigare genomfört något så omfattande projekt, hur detta yttrar sig är dock individuellt. Kommunicera tydligt med studenten i början och stäm av regelbundet. Under denna tid är det extra viktigt att få studenten att känna sig delaktig och inkluderad på företaget, se tidigare avsnitt "Introduktion". Uppmana studenten att redan under litteratursökningen börja skriva på den rapport som ska in i slutet av projektet.

Vecka 4–14: Insamling och analys av data

Under efterföljande veckor sker själva nyskapandet genom insamling och analys av data och laborativt arbete om projektet är av den karaktären. Litteratursökningen kommer fortsätta, men inte lika intensivt som under de första veckorna. Studenten behöver fortsatt stöd under denna period och kommer stöta på flera motgångar under arbetet. Allt eftersom studenten lär sig mer om området kommer den plan som studenten tog fram i början att med stor sannolikhet ändras. För vissa studenter kan det kännas jobbigt och det kan vara bra att påminna studenten om att det är en del i processen och inte behöver betyda något negativt.

Fortsatta regelbundna avstämningar är viktiga, men behövs inte i lika hög frekvens. Det är också viktigt att studenten kontinuerligt skriver på den rapport som ska in i slutet av projektet. Det som skrivs behöver inte vara välformulerat utan kan vara korta kommentarer om allt möjligt.

Vecka 15–20: Rapportskrivning

Under de sista veckorna av projektet bör studenten fokusera på att skriva klart examensarbetsrapporten. Rapporten ska ha en specifik struktur och skrivas på ett vetenskapligt sätt enligt de regler och krav som finns på universitetet/högskolan. Den akademiska handledaren har det främsta ansvaret för att regler och krav efterföljs. Diskutera och bestäm med student och akademisk handledare om när det första utkastet ska lämnas in för att kommenteras av er handledare, så att det passar båda parter. Diskutera också hur återkopplingen/feedbacken ska se ut.

Med vetenskapligt skrivsätt menas att studenten ska:

- Uttrycka sig logiskt och tydligt och följa vissa formella regler
- Disponera uppsatsen enligt ett bestämt mönster
- Skilja på egna och andras uppgifter
- Källhänvisa korrekt och eftersträva originalkällor så långt det går
- Skilja på fakta och tolkningar

FRÅGA: Kan jag nyttja studenten för andra uppgifter än examensarbetsprojektet?

Ja, men med försiktighet. Projektet bör prioriteras eftersom det är kraftigt tidsbegränsat. Det är delvis ditt ansvar att se till att studenten färdigställer projektet och tar ut sin examen*.

**Lärosätena får pengar allokerat baserat på examinerade studenter, vilket innebär att de ej erhåller någon ersättning för studenter som ej tar examen. Det är därför mycket viktigt att säkerställa att studenten tar ut sin examen. Får denna anställning innan den tagit ut sin examen så bör ni upprätta en plan för att säkerställa att studenten faktiskt tar sin examen.*

Presentation,
utvärdering
*och fortsatt
kontakt*

Presentation, utvärdering och fortsatt kontakt

Under de sista veckorna av projektet ligger studentens fokus på att färdigställa rapporten. Din uppgift är att tillsammans med akademisk handledare läsa igenom och kommentera rapporten i sin helhet i alla fall en gång. Den akademiska handledaren har det främsta ansvaret att rapporten blir tillräckligt vetenskapligt skriven och att de specifika akademiska reglerna och kraven från universitetet/högskolan uppfylls.

Presentation

I maj alternativt juni är det vanligt att studenten presenterar examensarbetets resultat. En annan student opponerar på rapporten och examinatorn ställer frågor. Hur och när presentation och opponering går till skiljer sig något mellan lärosätena. Efter presentationen behöver studenten i regel arbeta vidare med rapporten i några veckor beroende på vilka kommentarer studenten fick vid presentationen. Slutligen skickas rapporten in för en sista granskning där examinatorn vanligtvis godkänner arbetet.

Många företag låter också studenten göra en eller flera presentationer av examensarbetet internt för lämpliga arbetsgrupper. Här kan det vara bra att hjälpa studenten genom att ge tydliga riktlinjer kring vilka delar som är mer eller mindre viktiga för de som ska lyssna. Presentationerna bidrar till att förankra arbetet studenten gjort. Det är dessutom ett bra sätt att uppmärksamma studentens insats.

Delta gärna på studentens presentation och fira gärna efteråt vid tillfälle genom att kanske bjuda på lunch eller fika. En symbolisk present är alltid uppskattat!

Utvärdering

I slutet av examensarbetet är det bra att låta studenten utvärdera sin tid hos er. Utvärderingen kan både göras formellt via en enkät och/eller mer informellt genom ett samtal över en lunch/fika. Förslag på enkätfrågor hittar du under bilagor. Genom att utvärdera studentens upplevelse kan du utvecklas som handledare och företaget får möjlighet att samla in information om studentens tankar kring exempelvis introduktion och känsla av tillgänglighet, delaktighet och inkludering på företaget. På så sätt skapar företaget förutsättningar för att på ett strukturerat sätt utveckla processen kring examensarbeten långsiktigt.

Fortsatt kontakt med student

Alla examensarbeten leder inte till rekrytering direkt när studenten är klar. Ni kanske inte har en passande tjänst tillgänglig för tillfället, eller så har studenten fått andra erbjudanden. Däremot är kontakten fortfarande viktig för framtiden. Om det till exempel är avståndet till orten som är hindret är det viktigt att komma ihåg att vi värdesätter olika saker olika tider i livet. Många studenter flyttar till större städer för att studera och kan inom några år efter examen tänka sig att flytta till mindre orter. Genom ett examensarbete har ni visat vilka ni är och fått lära känna en potentiellt framtida medarbetare.

”Vi har inte alltid budget för att rekrytera alla exjobbare. Men kontakten är ändå viktig. Till exempel handledde jag en student för 10 år sedan som jag nu anställde för en månad sedan.”

Linjechef, 35 års erfarenhet av att handleda examensarbeten

”Även om vi inte kan rekrytera studenten efter examensarbetet försöker vi alltid följa studenter som gjort ett riktigt bra arbete, exempelvis via LinkedIn. När det sedan dyker upp en ledig tjänst som vi tror skulle passa så har vi någon att kontakta direkt.”

Chef R&D-grupp, erfarenhet av att genomföra och målsätta examensarbeten

Referenser & bilagor

Referenser

Bengtsson, L. (2018). *Examensarbete I samverkan med näringsliv och organisationer*. Lunds tekniska högskola och Lunds universitet. Slutrapport till Vinnova

Chalmers. *Föreskrifter för examensarbete på civilingenjörs-, arkitekt- och masterprogram*. https://student.portal.chalmers.se/sv/chalmersstudier/kandidat-och-examensarbete/examensarbete/Documents/Föreskrifter%20för%20masterexamensarbeten_2016.pdf (2022-10-10)

Energiföretagen. *Berika din verksamhet genom att erbjuda ett examensarbete*. <https://www.energiforetagen.se/globalassets/energiforetagen/det-erbjuder-vi/kompetensforsorjning-dokument/faq-om-examensarbete.pdf> (2022-10-10)

Högskolan i Skövde (HIS). *Vägledning för företag och organisationer*. <https://www.his.se/mot-hogskolan/samarbeta-med-oss/samverkan-i-utbildning-och-med-studenter/exjobb/exjobbsportalen/vagledning-exjobb/> (2022-10-10)

Kalypso Filippou. (2020). *Identifying thesis supervisors' attitudes: Indications of responsiveness in international master's degree programmes*, *Innovations in Education and Teaching International*, 57:3, 274-284, DOI: 10.1080/14703297.2019.1621764

Kungliga tekniska högskolan (KTH). *Frågor och svar*. <https://www.kth.se/samverkan/exjobb/uppdragsgivare/fragor-och-svar-1.978228> (2022-10-10)

Kungliga tekniska högskolan (KTH). *Samarbeta med en exjobbare*. <https://www.kth.se/samverkan/exjobb/uppdragsgivare/samarbeta-med-en-exjobbare-1.1008565> (2022-10-10)

Linköpings universitet (liu). *Anlita en student för ett examensarbete*. <https://liu.se/artikel/examensarbete-hos-foretag-och-organisationer> (2022-10-10)

Linnéuniversitetet (LNU). *Samarbeta med studenter*. <https://lnu.se/mot-linneuniversitetet/samarbeta-med-oss/samarbeta-med-studenter/> (2022-10-10)

Luleå tekniska universitet (LTU). *Vägledning i samband med examensarbete*. <https://www.ltu.se/ltu/Samverkan/Annonssportalen/Vagledning/Vagledning-i-samband-med-examensarbete-1.212282> (2022-10-10)

Lunds tekniska högskola (LTH). *Examensarbete vid LTH*. <https://www.lth.se/samverkan/samverkan-med-undervisning/examensarbete/> (2022-10-10)

Magnusson, J., & Zackariasson, M. (2021). *Handledning i praktiken: om studenters självständighet och akademiska litteracitet* (Upplaga 1). Lund: Studentlitteratur.

Mittuniversitetet (Miun). *Låt ett exjobb bidra till ny kunskap*. <https://www.miun.se/mot-mittuniversitetet/samverkan/foretag-och-organisation/studentsamarbeten/Att-ta-emot-en-exjobb-uppsatsstudent/> (2022-10-10)

SUHF. (2016). *Principer för immaterialrättslig hantering i forskningsavtal* (dnr 0067-16) <https://suhf.se/app/uploads/2019/03/Principer-f%C3%B6r-immaterialr%C3%A4ttslig-hantering-i-forskningsavtal-Rekommendationer-REK-2016-3-161019-dnr-0067-16.pdf> (2023-01-19)

Teknikcollege. (2022). *Teknikcolleges handledarutbildning*. <https://teknikcollege.se/teknikcolleges-handledarutbildning>

Van der Marel, I., Munneke, L., de Bruijn, E. (2022). *Supervising graduation projects in higher professional education – A literature review*. *Educational Research Review*, Volym (37). <https://doi.org/10.1016/j.edurev.2022.100462>

Mall projektbeskrivning

Titel

Intresseväckande med nyckelbegrepp som studenterna förstår.
Undvik förkortningar och komplicerade ord.

Beskrivning av exjobbet

(ca 2000–3000 tecken/300–500 ord)

Bakgrund till problemformulering/utmaning, men håll det kort!
Undvik att vara för smal i beskrivningen, då förstår inte studenten vad det handlar om. Det gäller att fånga intresset hos studenten.

Tydligt mål. Beskriv vad som ska undersökas och varför.

Beskrivning av kontext och vad examensarbetet kan leda till i det stora perspektivet.

Vilka förkunskaper ni söker. Gör skillnad på krav och önskemål och var inte allt för specifik med långa listor på olika egenskaper, vilket tenderar att skrämma bort snarare än att locka.

Omfattning

Ange antal högskolepoäng (30 och/eller 15hp)

Ämneskategori

Exempel: Kemivetenskap, Datateknik, Miljö- och naturresurser, Materialdesign, Bioteknik, Informationsteknik, Hållbar utveckling, Design och produktframtagning, Industriell ekonomi.

Startdatum

Ange termin och år

Sista ansökningsdag

Placeringsort

På plats eller möjlighet till helt/delvis på distans

Hur många studenter ni söker

Oftast 1–2

Beskrivning av företaget

(ca 400–600 tecken/60–90 ord)

Kort beskrivning av företaget, med fokus på hur ni bidrar i samhället och vilka möjligheter som finns som student. Texten får gärna komma från HR/EB.

Ansökningsinformation och kontaktperson

Ange om urval sker löpande, om CV ska skickas och vad det personliga brevet ska innehålla (till exempel varför det givna området är intressant, vilka idéer studenten har och meriter).

Företagslogga

Länkar till exjobbsportaler och kontaktmöjligheter på universitet/högskolor

Blekinge Tekniska Högskola

<https://www.bth.se/om-oss/samarbeta-med-bth/samarbeta-med-vara-studenter/listning-av-exjobbannonser/>

Chalmers

<https://student.portal.chalmers.se/sv/karriar-jobb/chalmersannonsportal/Sidor/exjobb.aspx>

Högskolan i Halmstad

<https://www.hh.se/samverkan/samarbeta-med-vara-studenter.html>

Jönköping University

<https://ju.se/samarbeta/samarbeta-med-studenter/examensarbete.html>

Karlstad Universitet

<https://www.kau.se/samverka/annonsportalen>

Kungliga Tekniska Högskolan

<https://www.kth.se/samverkan/exjobb/kth-exjobbportal-1.292786>

Linköpings tekniska universitet

<https://careergate.liu.se/sv/>

<https://liu.se/artikel/examensarbete-hos-foretag-och-organisationer>

Luleå Tekniska Universitet

<https://www.ltu.se/ltu/Samverkan/Kom-i-kontakt-med-studenter/Examensarbeten>

Lunds tekniska högskola

<https://www.lth.se/samverkan/samverkan-med-undervisning/examensarbete/>

Mittuniversitetet

<https://www.miun.se/karriarsok>

Mälardalens högskola

<https://www.mdu.se/samverkan/uppsats-och-exjobb---lat-en-student-gora-jobbet>

Umeå Universitet

<https://www.umu.se/samverkan-och-innovation/samarbeta-med-oss/samarbeta-med-en-student/examensarbete/>

Uppsala universitet

<https://studentkraft.uu.se>

Örebro universitet

<https://www.oru.se/samverkan/samverka-med-studenter/>

Enkät för utvärdering

Syftet med enkäten är att få reda på hur studentens upplevelse av att skriva sitt examensarbete varit på företaget och för att på sikt förbättra företagets hantering av att ha examensarbetare. Om möjligt, låt någon annan (inte företagshandledaren) hantera utvärderingen. Försök skapa förutsättningar för studenten att vara så anonym som möjligt.

1. Hur hittade du ditt examensarbete?

- ☐ Universitetets/högskolan portal för examensarbeten
- ☐ Företagets hemsida
- ☐ Rekommenderad av professor/person på universitet/högskolan
- ☐ Studentevent
- ☐ Studentmässa/arbetsmarknadsmässa
- ☐ Annat, var god ange: _____

2. Upplevde du att handledaren från företaget x fanns tillgänglig vid behov?

Skala: 1–7 (1. Inte alls, 7. Helt och hållet)

3. Hur skulle du säga att du generellt blev bemött under din tid på företag x?

Skala: 1–7 (1. Inte alls bra, 7. Mycket bra)

4. Hur skulle du bedöma den introduktion du fick till företag x?

Skala: 1–7 (1. Inte alls bra, 7. Mycket bra)

5. Fick du tillgång till information från företaget för att göra ett bra examensarbete?

Skala: 1–7 (1. Inte alls, 7. Helt och hållet)

6. Fick du tillgång till relevanta personer inom företaget för att göra ett bra examensarbete?

Skala: 1–7 (1. Inte alls, 7. Helt och hållet)

7. Hur troligt är det att du kommer söka jobb på företag x?

Skala: 1–7 (1. Inte alls troligt, 7. Mycket troligt)

8. Skulle du rekommendera en annan student att skriva sitt examensarbete på företag x?

Skala: 1–7 (1. Inte alls troligt, 7. Mycket troligt)

Initierat av:

BioInnovation

Med stöd från

Strategiska
innovations-
program

Om guiden

Att handleda ett examensarbete är ett utmärkt sätt för företag, akademi och studenter att dra nytta av varandra. Vi vill öka förståelsen och förenkla för industrirepresentanter och doktorander att handleda examensarbeten – så att fler får upp ögonen för vilket värdefullt utbyte det kan vara. Guiden riktar sig både till dig som är en erfaren handledare, samt till dig som vill testa på det för första gången.

Handledarguiden finansieras av BioInnovation och är ett komplement till den pågående satsningen företagsforskarskolan *Resurssmarta processer* samt stödprojektet *Stärkta förutsättningar* för utbildningar på masternivå.

Läs mer om oss på vår hemsida www.bioinnovation.se